

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi OKM/41/010/2016

TEHY RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ ”AMMATILLISEN KOULUTUKSEN LAINSÄÄDÄNTÖUUDISTUS”

Esityksessä todetaan muutettavaksi toisen asteen peruskoulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskeva lainsäädäntö siten, että se uudistettaisiin kokonaisuudessaan vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita. Tehy ry edustaa huomattavaa osaa sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöstöstä ja alan opiskelijoista, siksi Tehy ry pitää erittäin tärkeänä lausua ammatillisen koulutuksen reformista. Tehy ry toteaa, että uusi laki, jossa yhdistetään lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja aikuiskoulutuksesta tukee elinikäisen oppimisen mukaista ideologiaa ja on kannatettava uudistus. Edelleen pidetään hyvänä, että tutkintotavoitteinen työvoimakoulutus siirtyy opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen. Tämä mahdollistaa kokonaisuuden hallintaa erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Esityksen vahvuutena on myös, että koulutuksen järjestäjän tarvitsee hakea vain yksi järjestämislupa, tämä vähentää hallinnollista taakkaa ja toisaalta mahdollistaa koulutuksen laadun varmistamisen. Tehy ry toteaa, että oikeus olla myöntämättä tai perua järjestämislupa esimerkiksi siinä tapauksessa, että toiminnalliset edellytykset eivät täyty, on hyvä uudistus.

Tehy ry pitää esityksiä pääosin kannatettavina, mutta tulee kiinnittää huomio seuraaviin asioihin: työelämävaliokuntien muodostaminen riittävän laaja-alaisiksi sosiaali- ja terveysalalla, rahoitusmallin vaikutus koulutuksen järjestäjän paineisiin saada opiskelijat valmistumaan nopeasti silloinkin, kun osaamista ei tutkinnonsuorittajalla ole riittävästi, koulutuksen siirtyminen entistä enemmän aitoihin työelämäympäristöihin kuormittaa työelämää ja toisaalta muuttaa opettajan roolia. Näissä yhteyksissä tulee huomioida työelämän riittävä perehdytys ja koulutus ohjaustehtävään. Yksilölliset opintopolut ja tutkinnon osien valinnanmahdollisuuksien lisääntyminen voivat aiheuttaa työnantajille ylimääräistä selvittelyä rekrytointitilanteissa, koska työnhakijan osaaminen ei koostu vain yhdentyyppisistä opinnoista. Opiskelijan soveltuvuuteen ja terveydentilan arviointiin liittyviä menettelytapoja tulee selkiyttää. Lisäksi tulee huomioida seuraavat asiat: henkilökohtaistamisprosesseissa opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu koko valtakunnan alueella; tutkinnonsuorittajien yhdenvertaisuus riippumatta siitä opiskeleeko koulutus- vai oppimissopimuksella. Koulutuskorvauksien loppumista Tehy ry ei hyväksy, koska se tulee vaikuttamaan erityisesti sosiaali- ja terveysalalla laadukkaiden koulutus- ja oppisopimuspaikkojen tarjontaan.

2 luku Tutkinnot ja koulutukset

Tehyn mielestä tutkintorakenteen (perustutkinto, ammattitutkinto, erikoisammattitutkinto) säilyminen ennallaan on kannatettavaa sosiaali- ja terveysalalla. Tosin tutkintojen mitoituksen lukuisat vaihtoehdot voivat aiheuttaa sekaannusta työelämässä. On hyvä, että perustutkinto on laajuudeltaan 180 osaamispistettä, mutta ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on liikaa vaihtelua osaamispisteiden osalta. Vaihtelu voi vaikeuttaa rekrytointiprosesseja, koska työelämä ei välttämättä pysty arvioimaan työnhakijan osaamista osaamispisteiden kirjavuuden vuoksi. Tehy ry pitää tutkintojen laajuuden kuvaamista osaamispisteillä hyvänä ratkaisuna, koska se tukee tutkintojen osaamisperustaisuutta ja vertailtavuutta muihin tutkintoihin.

Tutkintorakenteiden selkiyttäminen on jossain määrin epäonnistunut ja tutkintojen vähentämistä ei kaikilta osin ole tehty riittävin perustein. Tehy ry:n näkemyksen mukaan Terveysalan ammattitutkinto on rakenteeltaan ja sisällöltään keinotekoinen eikä mitenkään perusteltavissa oleva ratkaisu. Tätä ammattitutkintoa tulee kehittää edelleen. Sellaisenaan se tulee aiheuttamaan hämmennystä työelämässä, koska tutkinto voi pitää sisällään todella monivivahteista osaamista. Esityksen mukaan ammatilliset tutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista. Tutkintoon tai siihen sisältyvään osaamisalaan sisältyy vähintään yksi pakollinen ammatillinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa. Lisäksi ammatilliseen perustutkintoon sisältyy yhteisiä

tutkinnonosia (viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen). Tehy ry toteaa, tämän olevan hyvä uudistus, koska mahdollistaa myös aikuisopiskelijoiden osaamisen vahvistamisen jatko-opintokelpoisuuden ja osaamisen näkökulmasta. Lisäksi tilaisuus osallistua yhteisiin tutkinnonosien opintoihin lisää aikuisopiskelijoiden elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia esimerkiksi korkeakoulussa.

Tutkintonimikkeeksi näyttäisi hallituksen esityksen mukaan jäävän sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon osalta ”Lähihoitaja”. Tehyn mukaan tulee kuitenkin harkita työelämän pitkäaikaista toivetta tutkintonimikkeiden muuttamisesta keskeistä ammatillista osaamista kuvaavammaksi. Osaamista täsmällisemmin kuvaava tutkintonimike helpottaisi työelämää rekrytointitilanteessa arvioimaan paremmin, mikä on työnhakijan keskeinen osaaminen ja siten sopivuus työpaikkaan.

Koulutussopimuksen osalta on syytä miettiä, onko tarpeen tehdä muutoksia sosiaali- ja terveysalan koulutukseen enempää, koska ala on perinteisesti painottanut osaamisen hankkimista aidoissa työelämäympäristöissä. Joka tapauksessa tulee huomioida, miten varmistetaan koulutussopimuksella opiskelevan tutkinnonsuorittaja osalta, että työpaikalla tapahtuvan oppimisen ympäristöt ja tehtävät vastaavat opetussuunnitelman ammattitaitovaatimuksia. Lisäksi käytänteet siitä, miten arvioidaan tutkinnonsuorittajan valmiudet siirtyä koulutussopimuksesta oppisopimukseen kesken koulutuksen, tulee määritellä ja sopia.

Koulutusaloista luopuminen voi aiheuttaa sekaannusta sosiaali- ja terveysalalla, koska osaamisen tunnistaminen kohdentaminen sosiaali- ja terveysalalla voi vaikeutua. Kun kaikki osaaminen pyritään osoittamaan aidoissa työelämän ympäristöissä, asettaa se työpaikoille korkeat laatuvaatimukset, jotta tutkinnonsuorittaja voi osoittaa osaamisensa riittävän laaja-alaisesti.

3 Luku Tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen

Tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseen osallistuu opetushallituksen yhteydessä työelämätoimikunnat. Työelämätoimikunnilla on merkittävä rooli osallistua näyttöjen toteutukseen ja osaamisen laadun varmistamiseen sekä puutteista tiedottamiseen opetus- ja kulttuuriministeriölle. Lisäksi työelämätoimikunnat osallistuvat ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen ja ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen sekä käsittelevät tutkinnon suorittajan osaamisen arviointia koskevat oikaisupyynnöt. Tämä on Tehy ry:n mielestä kannatettavaa. Tehy ry toteaa, että tulee kuitenkin huomioida, että tutkintotoimikuntien määrällinen vähentäminen ja samalla laaja-alastaminen siten, että niillä tulee olemaan useita tutkintoja vastuullaan, voi aiheuttaa tutkintotoimikunnan osaamisvajetta tutkintojen sisällön ja ammattitaitovaatimusten osalta.

Lisäksi on tärkeää, että työelämätoimikunnassa sosiaali- ja terveysalalla on edustus valtakunnallisesti. Edelleen on ensiarvoista, että asiantuntijat on nimetty kaikilta osaamisaloilta. Tällä hetkellä esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan tutkintotoimikunnassa ei ole suun terveyden edustusta. Suun terveysala on kuitenkin yksi niistä aloista, joiden piiriin on odotettavissa paljonkin muutoksia muun muassa valinnanvapauslain tullessa voimaan.

Huomioitavaa on, että koulutuksen järjestäjän oikeus päättää koulutuksen ja tutkintojen tarjonnasta voi johtaa ”ennakointi vääristymiin”. Näin ollen on tärkeää, että koulutuksen järjestäjät tekevät yhteistyötä keskenään ja toisaalta hyödyntävät työelämätoimikunnan asiantuntemusta.

4 luku Hakeutuminen ja opiskelijaksi ottaminen

Henkilöllä on oikeus vapaasti hakeutua suorittamaan tässä laissa tarkoitettua tutkintoa. Koulutuksen järjestäjä päättää hakumenettelyistä. Lakiesityksen mukaan hakeutujan terveydentila tai toimintakyky ei saa olla este tutkinnonsuorittajaksi ottamiselle. Toisaalta tutkinnonsuorittajaksi ei kuitenkaan voida ottaa sellaista henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos 69 pykälän (koulutukseen/ammattissa toimimiseen sisältyvä alaikäisten turvallisuutta, potilas/asiakasturvallisuutta koskevia vaatimuksia) tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvät

turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Lisäksi hakeutujan tulee antaa koulutuksenjärjestäjälle terveyden tilaansa koskevat tiedot ja opiskeluoikeuden peruuttamisesta koskeva päätös.

Tehy ry:n näkemyksen mukaan soveltuvuustestausten maksuttomuus ja toisaalta koulutuksen järjestäjän päättävältä niiden järjestämiseen, voi lisätä soveltumattomien ajautumisen ja hakeutumisen sosiaali- ja terveysalan koulutukseen, joka ei ole heille sopiva. Sora lainsäädäntö on kankea ja usein epäselvä sekä työelämälle ja koulutuksenjärjestäjille. Siksi olisi tärkeä estää soveltumattomien tulo alalle jo varhaisessa vaiheessa.

Tehy ry:n näkemyksen mukaan tämä on sosiaali- ja terveysalalla erittäin merkittävä asia. Linjauksia tulisi kuitenkin konkretisoida, jotta hakeutujan oikeusturva ja tasapuolinen kohtelu toteutuu ja toisaalta asiakasturvallisuus ei vaarannu. Edellä mainittujen seikkojen perusteella Tehy ry esittää SORA lain piirissä olevien sosiaali- ja terveysalan tutkintojen osalta valtakunnallisten soveltuvuus- ja valintakokeiden käyttöönottoa.

5 luku Henkilökohtaistaminen

Koulutuksenjärjestäjän tehtävä selvittää ja tunnistaa hakeutujan/tutkinnonsuorittajan aiemmin hankkima osaaminen sekä henkilökohtaistaa tutkinnon valinta. Esityksen mukaan selvitetään tutkinnonsuorittajan aiempi hankittu ja osoitettu osaaminen asiakirjojen tai muun selvityksen perusteella. Työvoimakoulutuksessa voi henkilökohtaisen kehityssuunnitelman laatimiseen osallistua myös työ- ja elinkeinotoimiston edustaja.

Esityksessä todetaan lisäksi, että tutkinnonsuorittajan muiden tutkintojen, tutkintojen osien, yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osalta tutkinnon järjestäjien nimeämät arvioijat voivat arvioida vastaavatko ne suoritettavan tutkinnon perusteita sekä varmistavat tutkinnon suorittajan osaamisen ajantasaisuuden. Edelleen esityksessä todetaan, että työpaikalla hankittava osaaminen tulisi suunnitella yhdessä työpaikan kanssa.

Tehy ry:n mielestä on tärkeä kirkastaa ja konkretisoida käsitteet, kuten ”muu selvitys” on varsin epämääräinen ja voi aiheuttaa moninaisia tulkintoja. Työvoimakoulutuksen osalta työ- ja elinkeinotoimiston edustajan osallistuminen henkilökohtaisen kehityssuunnitelman laatimiseen on kannatettavaa, koska se tuo laajemman näkökulman opintojen suunnitteluun. Lisäksi Tehy ry pitää hyvänä kaikille yhtenäistä henkilökohtaistamisprosessia, koska se mahdollistaa tutkinnonsuorittajien osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen osalta yhdenvertaisen kohtelun. Kuitenkin tulee kiinnittää huomiota siihen, että koulutuksen järjestäjillä on yhteiset selkeät valtakunnalliset linjaukset prosesseihin. Henkilökohtaistamisprosessissa päätetään osallistuuko opiskelija oppisopimus- vai koulutus-sopimusmuotoiseen toteutukseen. Tässä yhteydessä tulee varmistua siitä, että työelämä on selvillä ja riittävästi perehdytetty näihin koulutusmuotoihin.

Myös muiden tutkintojen osalta osaamisen tunnustamisen arvioijien valitsemisessa tulee Tehyn näkemyksen mukaan laatia yhteneväiset valtakunnalliset linjaukset, jotta voidaan taata tutkinnon suorittajan tasapuolinen kohtelu ja oikeusturva. Tähän tehtävään voisi sitoutua esimerkiksi työelämätoimikunta.

Tehy ry:n mielestä työpaikalla hankittavan osaamisen suunnittelu yhdessä työpaikan kanssa on tärkeää ja kannatettavaa silloin, kun yhteistyötä tehdään aidosti. Tulee kuitenkin huomioida, että työpaikat voivat kokea tehtävän kuormittavaksi, koska se vaatii aikaresursseja jo tälläkin hetkellä kiireisistä sosiaali- ja terveysalan työpaikoista. Koulutuksenjärjestäjien tulee huomioida opettajan työn sisällön muutos entistä enemmän ohjaukselliseksi ja myös opettaja tarvitsee työssäoppimisen ohjaukseen enemmän työtunteja työsuunnitelmaan. Yhteisten suunnittelupalaverien järjestäminen tulee olemaan haastavaa.

6 luku Tutkinnon suorittaminen ja osaamisen arviointi

Esityksen mukaan ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Yhteisten tutkinnon osien suorittamiseksi vaadittava osaaminen voidaan tarvittaessa kuitenkin osoittaa myös muulla tavoin.

Tehy ry toteaa, että yhteiset tutkinnon osat ovat juuri sitä osaamista, mitä tarvitaan jatko-opintokelpoisuuden saavuttamiseksi, eikä sitä voi useinkaan riittävässä laajuudessa osoittaa työpaikalla, joten olisikin hyvä jos ne ensisijaisesti osoitettaisiin oppilaitoksessa. Esimerkiksi aidoissa työtilanteissa vieraiden kielten ja matemaattisen osa-osoitettu osaaminen on usein varsin kapea-alaista.

Tutkinnon suorittaminen ja osaamisen arviointi

Tutkinnonsuorittajalla on oikeus saada palautetta osaamisensa kehittymisestä tutkinnon suorittamisen ja koulutuksen aikana. Tehy ry toteaa, että koska koulutus ja osaamisen hankkiminen painottuu aitoon työelämäympäristöön, tulee työpaikkaohjaajia kouluttaa ja perehdyttää entistä enemmän palautteen antoon tutkinnonperusteiden suuntaisesti ja siten, että tutkinnonsuorittajalle tulee konkreettinen ymmärrys osaamisen tasostaan ja kehittämiskohteista.

7 luku Osaamisen hankkiminen

Tutkinnon suorittajalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta sekä henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen.

Koulutuksenjärjestäjiä kannustetaan hyödyntämään erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä. Tämä merkitsee palautteen ja ohjaamisen osalta Tehy ry:n näkemyksen mukaan sitä, että virtuaalisten oppimisympäristöjen pedagogiset prosessit pitää suunnitella niin, että opiskelija jo opintojakson aikana saa palautetta osaamisensa kehittymisestä ei vain loppuarviointia suoritetuista tehtävistä.

Osaamisen hankkiminen

Tehy ry toteaa, että oikeus saada opetusta ja ohjausta tulee todella huomioida, osa tutkinnonsuorittajista ei juuri hyödy verkko-opinnoista, jos niissä ei saa palautetta. Opiskelijat/tutkinnonsuorittajat tulee perehdyttää huolilla verkko-opintoihin ja niiden pitää olla pedagogisesti suunniteltu siten, että opiskelija/tutkinnonsuorittaja ymmärtää oppimisprosessin etenemisen ja pystyy siten parantamaan suoritustaan tarvittaessa.

8 luku Työpaikalla järjestettävä koulutus

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettua koulutusta työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä. Tehy Ry toteaa, että oppisopimuksen mahdollisesti yleistyessä tulee varmistaa, että tutkinnonsuorittajalla on mahdollisuus saada riittävästi ohjausta.

Koulutussopimuksella opiskelevasta ei työpaikalle makseta korvausta. Sosiaali- ja terveysalalla on kuitenkin edelleen käytössä maksut. Tehy ry toteaa tämän voivan aiheuttaa ristiriitoja koulutuksenjärjestäjien ja työelämän välillä, kun työelämä edellyttää korvausta ja koulutuksenjärjestäjä lakiin ja taloudellisiin näkökohtiin vedoten kieltäytyy koulutuskorvauksen maksamisesta. edellä mainitut seikat voivat johtaa siihen, ettei tutkinnonsuorittajia oteta koulutussopimuksella. Lisäksi tämä uudistus voi heikentää laadukkaan ohjauksen saamista.

Työpaikkaohjaajan tulee olla ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä, tällä hetkellä osa työpaikkaohjaajista sosiaali- ja terveysalalla on riittämättömän kielitaidon varassa. Koska he useimmiten ovat kuitenkin erittäin ammattitaitoisia, ja siten täyttävät esityksen vaatimukset, täytyy huomioida, että opiskelijan

ohjaukseen osallistuu toinen työpaikkaohjaaja, jotta tutkinnonsuorittaja saa riittävästi tutkinnonperusteiden suuntaista ymmärrettävää sanallista palautetta ja ohjausta.

Tehy ry:n näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveysalalla työpaikalla oppiminen on perinteisesti hyvin laaja-alaista ja kattavaa. Näin ollen ei ole tarpeen lisätä painetta ja vastuuta enempää työelämän harteille. Vastuukysymykset opetuksesta aiheuttavat jo nykyisessäkin tilanteessa huolta työpaikkaohjaajissa. Työpaikkojen taloudellisetkaan resurssit eivät riitä laadukkaaseen ohjaukseen. Eikä koulutuskorvausten poistumista nähdä vaihtoehtona, koska tutkinnonsuorittajan ohjaus tapahtuu tiiviissä kumppanuudessa. Sosiaali- ja terveysalan ympäristöt ovat erityislaatuista muun muassa asiakas/potilasturvallisuuden näkökulmasta. Toisen asteen koulutuskorvaus (työssäoppimisen korvaus) tulee näin ollen jatkossakin toteuttaa osana koulutuskorvausta palveluntuottajille maakunnissa. Tällä hetkellä koulutuksen järjestäjät maksavat korvauksen suoraan palveluntuottajille. Tärkeää on, että korvaukset työssäoppimisesta (koulutussopimus) ohjautuvat suoraan työpaikkaohjaajien ohjausosaamisen kehittämiseen.

9 luku Turvallinen opiskeluympäristö

Hallituksen esityksen mukaan turvallisen opiskeluympäristön takaamiseksi tutkinnon suorittajan opiskeluoikeus voidaan peruuttaa. Tehy ry vaatii, että erityistä huomiota tulee tutkinnonsuorittajan opiskeluoikeuteen sosiaali- ja terveysalalla kiinnittää silloin, kun opiskeluympäristössä tulee huolehtia alaikäisten turvallisuudesta tai asiakas/potilasturvallisuudesta. Tällä hetkellä niin koulutuksen järjestäjät kuin työelämä kokee SORA lain mahdollisuudet ja käytänteet opiskeluoikeuden peruuttamiseksi kankeiksi ja vaikeaselkoisiksi. Tilanteet, joissa tutkinnonsuorittaja vaarantaa toistuvasti asiakasturvallisuuden, pitää määritellä tarkemmin ja selkeämmin. Edelleen tarvitaan konkretiaa ja yhteiset käytänteet, jotta oikeusturva toteutuu. Tehy ry:n mielestä esimerkiksi lause ”on ilmeistä, ettei tutkinnonsuorittaja täytä vaatimuksia terveydentilan osalta” on monitulkintainen. Lisäksi avoimia käytäntöjä pitää kehittää tilanteisiin, missä on ilmeistä tai mahdollista, että tutkinnon suorittaja salannut tiedon opiskeluoikeuden peruuttamisesta. Tehy ry pitää hyvänä mainintaa lakiehdotuksessa ”koulutuksenjärjestäjällä on oikeus saada toisesta oppilaitoksesta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevat asiakirjat”.

10 luku Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Esityksen mukaan opiskelijan tulee osallistua kehittämissuunnitelman mukaiseen opetukseen ja näyttöihin ja suoritettavat tehtävät tunnollisesti. Lisäksi esitetään, että työpaikalla myös tiedonsaantioikeus liittyy tutkinnonsuorittajan terveydentilaan. Nämä linjaukset ovat Tehy ry:n näkemysten mukaisia ja koulutuksen järjestäjän tulee huomioida, että jos tutkinnon suorittaja kieltää terveydentilaansa koskevien tietojen välittämisen työpaikalle, onko tutkinnon suorittaja siinä tapauksessa riittävän valmis työpaikalla tapahtuvaan osaamisen hankkimiseen.

Lausunnon keskeinen sisältö

Tehy ry toteaa, että uusi laki, jossa yhdistetään lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja aikuiskoulutuksesta tukee elinikäisen oppimisen mukaista ideologiaa ja on kannatettava uudistus. Esityksen vahvuutena on, että koulutuksen järjestäjän tarvitsee hakea vain yksi järjestämislupa. Tämä vähentää hallinnollista taakkaa ja toisaalta mahdollistaa koulutuksen laadun varmistamisen.

Tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseen osallistuu opetushallituksen yhteydessä toimivat työelämätoimikunnat. Tehy ry toteaa, että tulee huomioida, että tutkintotoimikuntien määrällinen vähentäminen ja samalla laaja-alaistaminen siten, että niillä tulee olemaan useita tutkintoja vastuullaan voi olla rajoittava tekijä työelämävaliokunnan osaamisen sisällön osalta.

Tehy ry toteaa, että uusi rahoitusmalli kannustaa koulutuksen järjestäjää tukemaan tutkinnonsuorittajia saamaan tutkinnon osat ja tutkinnot suoritetuksi ja huomioimaan aiemmin hankitun osaamisen. Tämä tarkoituksenmukaisesti toteutettuna lyhentää opiskeluaikoja ja nopeuttaa työelämään tai jatko-opintoihin siirtymistä. Tehy ry:n näkemyksen mukaan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta ei kuitenkaan saa tulla automatio, vaan

tutkinnonsuorittajan osaamisen tulee olla aitoa. Tutkintotoimikuntien muuttuminen työelämätoimikunniksi, joissa työelämäntyöelämän osallisuus on merkittävä, mahdollistaa sosiaali- ja terveysalan tutkinnon laadun varmistamisen ja kehittämisen niin sisällöllisesti kuin määrällisesti. Tehy ry:n mielestä sosiaali- ja terveysalan tutkinnon perusteet laadittava tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa ja tässä työssä on hyvä hyödyntää esimerkiksi työelämävaliokuntaa.

Tehyn mielestä tutkintorakenteen (perustutkinto, ammattitutkinto, erikoisammattitutkinto) säilyminen ennallaan on kannatettavaa sosiaali- ja terveysalalla. Tosin tutkintojen mitoituksen lukuisat vaihtoehdot voivat aiheuttaa sekaannusta työelämässä. Tutkintojen laajuuden kuvaaminen osaamispisteillä on Tehy ry:n mielestä hyvä ratkaisu, koska se tukee tutkintojen osaamisperustaisuutta ja vertailtavuutta muihin tutkintoihin. Sen sijaan Tehy ry:n näkemyksen mukaan Terveysalan ammattitutkinto on rakenteeltaan ja sisällöltään keinotekoinen eikä mitenkään perusteltavissa oleva ratkaisu.

Tehy ry toteaa, että erityistä huomiota tulee tutkinnonsuorittajan opiskeluoikeuteen sosiaali- ja terveysalalla kiinnittää silloin, kun opiskeluympäristössä tulee huolehtia alaikäisten turvallisuudesta tai asiakas/potilas-turvallisuudesta. Tällä hetkellä niin koulutuksen järjestäjät kuin työelämä kokee SORA lain mahdollisuudet ja käytänteet opiskeluoikeuden peruuttamiseksi kankeiksi ja vaikeaselkoisiksi. Siksi tilanteet, joissa tutkinnonsuorittaja vaarantaa toistuvasti asiakasturvallisuuden, pitää määritellä tarkemmin ja selkeämmin.

Tehy ry:n mielestä pidetään hyvänä kaikille yhtenäistä henkilökohtaistamisprosessia, koska se mahdollistaa tutkinnonsuorittajien osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen osalta yhdenvertaisen kohtelun. Tulee kiinnittää huomiota siihen, että koulutuksen järjestäjillä on yhteiset selkeät valtakunnalliset linjaukset prosesseihin. Tässä yhteydessä tulee varmistua siitä, että työelämä on selvillä ja riittävästi perehdytetty näihin koulutusmuotoihin. Tehy ry:n mielestä työpaikalla hankittavan osaamisen suunnittelu yhdessä työpaikan kanssa on tärkeää ja kannatettavaa silloin, kun yhteistyötä tehdään aidosti. Tulee huomioida, että työpaikat voivat kokea tehtävän kuormittavaksi, koska se vaatii aikaresursseja kiireisissä sosiaali- ja terveysalan työpaikoissa. Koulutuksenjärjestäjien tulee huomioida opettajan työn sisällön muutos entistä enemmän ohjaukselliseksi ja siksi opettaja tarvitsee työssäoppimisen ohjaukseen enemmän työtunteja työsuunnitelmaan. Tehy ry toteaa, että koska koulutus ja osaamisen hankkiminen painottuu aitoon työelämäympäristöön, tulee työpaikkaohjaajia kouluttaa ja perehdyttää entistä enemmän palautteen antoon tutkinnonperusteiden suuntaisesti ja siten, että tutkinnonsuorittajalle tulee konkreettinen ymmärrys osaamisen tasostaan ja kehittämiskohteista.

Koulutussopimuksella opiskelevasta ei työpaikalle makseta korvausta. Sosiaali- ja terveysalalla on kuitenkin edelleen käytössä työssäoppimisen korvaukset. Muutos voi johtaa siihen, ettei tutkinnonsuorittajia oteta koulutussopimuksella työpaikoille. Lisäksi laadukkaan ohjauksen saaminen voi heikentyä. Tehy ry toteaa työelämästä saadun palautteen perusteella että, koulutuskorvausten poistuminen ei ole vaihtoehto. Tutkinnonsuorittajan ohjaus tapahtuu tiiviissä kumppanuudessa työpaikkaohjaajan kanssa ja sosiaali- ja terveysalan ympäristöt ovat erityislaatuista muun muassa asiakas/potilasturvallisuuden näkökulmasta. Toisen asteen koulutuskorvaus (työssäoppimisen korvaus) tulee näin ollen jatkossakin toteuttaa osana koulutuskorvausta palveluntuottajille maakunnissa. Tällä hetkellä koulutuksen järjestäjät maksavat korvauksen suoraan palveluntuottajille. Ensisijaista on, että korvaukset työssäoppimisesta (koulutussopimus) ohjautuvat suoraan työpaikkaohjaajien ohjausosaamisen kehittämiseen.

Tehy ry toteaa, että uusi rahoitusmalli kannustaa koulutuksen järjestäjää tukemaan tutkinnon suorittajia saamaan tutkinnonosat ja tutkinnot suoritetuksi ja huomioimaan aiemmin hankitun osaamisen. Tämä tarkoituksenmukaisesti toteutettuna lyhentää opiskeluaikoja ja nopeuttaa työelämään tai jatko-opintoihin siirtymistä. Tehy ry:n näkemyksen mukaan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta ei kuitenkaan saa tulla automatio, vaan osaamisen tulee olla aitoa.

Vaikuttavuuteen ja suoriin perustuva rahoitusmalli kannustaa kohdentamaan koulutuksen sellaisille aloille, joilla on todellinen työvoimatarve. Tämä on Tehy ry:n mielestä kannatettavaa. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa osaamisalojen painoarvoa lisätään, mikä on Tehy ry:n työelämästä saadun palautteen mukaan toivottua. Yksi näyttöperusteinen tapa tutkintojen tuottamiseen, jossa osaaminen perustuu näyttöön ja osoitetaan aidoissa työtehtävissä työelämässä, on Tehyn linjausten mukainen.

Helsinki 16.12.2016

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Asiantuntija
Kirsi Coco
Koulutuspoliittinen asiantuntija
Tehy ry
kirsi.coco@tehy.fi
p. +358408215057